

sosialurin

telf. 14720 . 11820

box 76, 3800 Tórshavn

Útgevri: Føroya Javnaðarflokkur

Fyritaksstjóri: Tórfinn Smith

Blaðstjóri: Vilhelm Johannesen (ábyrgd)

Blaðmenn: Hogni Djurhuus

Jóhann Mortensen

Jan Müller

Lýsingar: Arne Thomsen

Uppseting: Sosialurin

Prent: Dimmalætting

Reyp

UNDIR UMRØÐUNI av løgman-røðuni fyrr í vikuni høvdu tjóðveldismenn lyndi til at reypa av øllum tí, sum avrikað er í hesum landsstýris-skeiði.

ØLL MINNAST, at tjóðveldisflokkurin fyrr nøkrum árum síðani sat í einum øðrum landsstýri, og ta ferðina var tað saman við fólkaflokkinum, sjálvstýrisflokkinum og fram-burðsflokkinum. Hvussu nógv kundu tjóðveldismenn reypa av tí landsstýrinum?

NAKAÐ TAÐ SAMA, sum sambandsmenn kunnu reypa av teimum landsstýrisskeiðum, har sambandsflokkurin hevur verið í samvinnu við aðrar flokkar enn javnaðarflokkinn. T.d. av landsstýrisskeiðnum frá 1950 til 1954 saman við fólkaflokkinum og frá 1954 til 1958 saman við fólkaflokkinum og sjálvstýrisflokkinum.

TAÐ ER VORÐIÐ púra greitt, at øll tey landsstýri, sum javnaðarflokkurin hevur verið uppi í og havt leiðsluna av, hava fingið nógv frá hondini. Tey hava givið viðkomandi samgonguflokkum høvi til at reypa. Hetta var tilfellið hjá landsstýrinum frá 1958 til 1962. Og hetta sama hevur verið tilfellið hjá trimum teimum seinastu landsstýrunum.

HINVEGIN VAR lítið at reypa av í tíðarskeiðnum frá 1950 til 1958. Og enn minni í tíðarskeiðnum frá 1962 til 1966 tá sokallaðu sjálvstýrisflokkarnir leitaðu saman í landsstýri. So orsøkin til at tjóðveldismenn kunnu reypa nú, er ikki einans tann, at flokkur teirra hevur sitið í Tinganesi hesi fyra árin, men meginorsøkin er tann, at hann hevur sitið har saman við javnaðarflokkinum og undir leiðslu hansara.

OG SKULU NÚ teir flokkar, sum fara at mynda eitt komandi landsstýri, hava nakað at reypa av í 1982 — og tað skulu teir sjálvandi hava — so skal javnaðarflokkurin eisini verða við og helst hava leiðsluna í einum komandi landsstýri.

MEN HETTA kann javnaðarflokkurin einans um hann fær ta neyðugu undirtøkuna, tær neyðugu atkvøðurnar og eisini tína atkvøðu.

Sosialisma og kapitalisma

Tað er ongin flokkur í Føroyum í dag, sum alment gongur inn fyri kapitalistisku samfelagsskipanini. Sjálvstýrisflokkurin er konservativur fólkaflokkur og sambandsmenn eru á okkara døgum tað vit nevna liberalistar, frisinnaðir um ein vil, og tað er vanligt her hjá okkum at seta liberalismuna upp sum ein mótsetning til sosialismuna. Lætt foreinklað av Óla Breckmann og øðrum sum frælsi í mótsetning til tvingisil. Tað kapitalistiska systemið er ikki liberalistiskt og ikki áhugað í tí friu og sunnu kappingini, tað er langt síðani sligið fast. Konsentratióin, fámannaveldi, í vinnulívnum um allan heim er so týðiligt, og altjóða monopolkapitalistafyrirtøkurnar gera seg alt meir og meiri galdandi fyri hvønn dag sum gongur. Eisini her heima hjá okkum siggja vit so týðiliga hvønn veg tað ber, bara fyri at nevna nakrar fáar fyrirtøkur, sum grípa inni í lívið hjá hvørjum mansbarni í Føroyum, so sum Fiskasalan, Bankarnir og Tryggingarsambandið, hetta seinast nevnda við vælsigntilsi frá tí almenna. Her er ein peningakonsentratióin í okkara samfelagi, sum er heldur enn ikki ódámilig — hesin

veruleiki reingist ikki, so kunnu mótstøðumenn okkara tosa so nógv teir vilja um liberalismu, frisinnað um vinnulívnum o.s. fr., men veruleikin er tíverri ein annar. Har er eitt peningaflokkur á okkara døgum tað vit nevna liberalistar, frisinnaðir um ein vil, og tað er vanligt her hjá okkum at seta liberalismuna upp sum ein mótsetning til sosialismuna. Lætt foreinklað av Óla Breckmann og øðrum sum frælsi í mótsetning til tvingisil. Tað kapitalistiska systemið er ikki liberalistiskt og ikki áhugað í tí friu og sunnu kappingini, tað er langt síðani sligið fast. Konsentratióin, fámannaveldi, í vinnulívnum um allan heim er so týðiligt, og altjóða monopolkapitalistafyrirtøkurnar gera seg alt meir og meiri galdandi fyri hvønn dag sum gongur. Eisini her heima hjá okkum siggja vit so týðiliga hvønn veg tað ber, bara fyri at nevna nakrar fáar fyrirtøkur, sum grípa inni í lívið hjá hvørjum mansbarni í Føroyum, so sum Fiskasalan, Bankarnir og Tryggingarsambandið, hetta seinast nevnda við vælsigntilsi frá tí almenna. Her er ein peningakonsentratióin í okkara samfelagi, sum er heldur enn ikki ódámilig — hesin

Sum kapitalismunnar mótsetningur uppfata nógv sosialismuna sum eina samfelagsskipan, hvar samfelagið hevur ognarrættin til framleiðsluamóðini, hvar misnýtsla og misbrúk skuldi halda uppat, búskaparligu kreppurnar hvørva og í staðin skuldi koma búskaparlig, sosial og mentunarlig javnrætti. Útviklingurin hevur vist, at ein sosialisering ikki automatiskt fær hesar fylgjur, og tað er væl okkara týðningarmesta læra, at sosialisman í teimum kommunistisku londunum virkar undir tvingisli og diktaturi.

Okkara kritikkur av tí kapitalistisku samfelags-

skipanini er tveggjaður. Kapitalistiska skipanin førir til eitt stórt órættvís í samfelagnum og demokratið kemur fyrr ella seinri í vanda av systeminum. Tað politiska og økonomiska demokratið, sum er fyrirteytin fyri frælsi einstaklingsins, kann ikki trívast undir kapitalismu ella diktaturi. Tað er okkara stóra uppgáva sum sosialdemokrat, at sameina demokratið og sosialismuna. Ikki bert tí vit eru demokrat, ella tí vit kunnu siggja tað rætta í teimum sosialistisku hugsjónunum, men tí kravið um frælsi menniskjans fyri okkum javnaðarmonnum er tað avgerandi og samstundis er óloysiliga samanbundið við kravið um økonomiskt rættvís. Tað er ikki eitt endamálið í sær sjálvum at sosialisera, men at koma peningaligum órættvís til lívs! Hetta kann gerast t.d. við at samfelagið tekur alla ábyrgdina av teimum samlaðu iløgnum, framleiðsluni, av arbeiðsmarknaðinum o.s. fr. ella hin vanliga mátin her á okkara leiðum við at samfelagið yvir skattin og tær almennu útreiðslurnar roynir at javna størstu ójavnarnar í kapitalistiska samfelagnum út sum frægast, men viðgangast

viðmerkingar

má, at henda leiðin sýnist at vera drúgv leið at ganga, tí »revarnir« hava so nógv holar at fara ígjøgnum!

Tað privatkapitalistiska systemið hevur harafturat ført til eina óhugnaliga virðismeting av persónum og innsatsi, hvar bert eitt mál verður nýtt og tað eru pengarnir, øll onnur virði mugu víkja fyri hesum eina — ella sagt við øðrum orðum hesir Mammons trælir seta oftast prísir á, áðrenn mett verður um góðskuna, av hvørjum slagi so hon enn er av! Tað eru tekin til at bæði kapitalisman og kommunismen í dystinum um fyrsta-plássid í materiellu kappingini hava gloymt tað einstaka menniskjað, og at parolan ljóðar at stjórnmennar eru til fyri fólksins skuld og ikki øvugt.

Her er svarið eittans at seta í staðin og tað er javnaðarhugsjónin, sum setur menniskjað í sentrum.

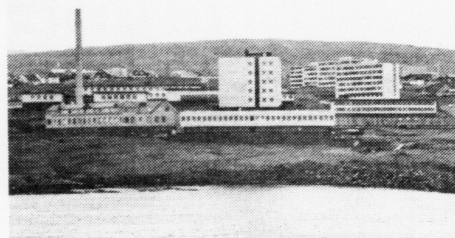
Johan Samuelsen

Fjølbroyttir útbúgvingarmøguleikar

Til fleiri av teimum størvum, sum eru enn í Føroyum og sumuleiðis sett av føroyingum, er ikki gjørligt at útbúgva seg her heima.

Vit hava spurt Jákup Lindenskov, landsstýrismann, um landsstýrið annaðhvørt hevur fingið nakra áheitan, ella sjálvstýrið vil taka nakað stig til fleiri útbúgvingarmøguleikar her.

— So hvørt samfelagið verður meiri fjeltáttáð og útbúgt, er eisini neyðugt at fjeltáttá útbúgvingarmøguleikarnar, um vit skulu vera førir fyri at fylgja við. Samfelagið hevur jattað pening til útbúgving til serútbúgving av fólki í ymiskum starvi, bæði í almennum virkjum, stovnum og til fólk í privatari vinnu. Øll vita vit, at nógv stórr dentur má leggjast á útbúgvingina í dag enn vit havá gjørt. Hetta er ein fylgja av at samfelag okkara er

vorðið nógv meira fjeltáttáð.

— Eisini í hesum valskeiði eru stórbroytingar farnar fram í so máta — ein fylgja av at samfelagið er vorðið ríkari. Vit hava skapt okkum størri mogleikar til eitt gott samfelagslív í egnum landi. Fleiri hava fingið fleiri mogleikar, virkis-møguleikarnir eru vorðir stórr, sigur Jákup Lindenskov.

— Verður hugsað her um nakað ávíst útbúgvingarøki?

— Eitt lítið líð, tó týðningarmikið, eru starvandi innan heilsuverk okkara. Vit hava fingið áheitan um at seta á stovn undirvísing av sjúkráhhjálparum, fólk, sum skal starvast á okkara sjúkráhusum, ellis-, røktar-, vistarheimum o.s. fr. Henda áheitanin er komin úr Suðuroy.

Í hesum føri er staðan tann, at sjúkráhhjálparar ikki fáa útbúgvingina í Danmark tí tilgongdin har er so stór.

Tað er tí bæði rimiligt

og neyðugt at vit fáa hesa undirvísing her, so at vit kunnu útbúgva til tann tørv sum er í Føroyum.

— Vit kunnu byrja í smáum, og verður hetta eisini eitt stig á leiðini til størri menning — ein mogleiki afturat at bjarga teimum ungu betri mogleikar at útbúgva seg í Føroyum, og ikki vera neyðdir at fara av landinum.

— Er hetta eitt tekin um, at vit í framtíðini ikki vilja taka av teimum tilboðum vit hava í t.d. Danmark?

— Sjálvandi skulu vit varðveita mogleikarnar til útbúgving aðrastaðni, tí tað verður altíð neyðugt, men tað er týðningarmikið at leggja útbúgvingarmynstrið soleiðis til rættis at vit hava útbúgvingarmøguleikar til flestu av teimum størvum sum neyðug eru í okkara samfelag.